

UN CONDEMNAT A MORT!

UNA PESETA
25

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

UN CONDEMNAT Á MORT!

23

¡UN CONDEMNAT
À MORT!

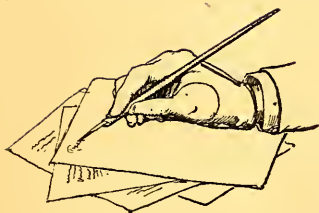
Comedia en un acte,
inspirada en un articlet
de "Saint Juirs" origi-
nal de

A. Ferrer y Codina

Estrenada ab molt bon éxit en
lo Teatro Catalá (Romea) la nit
del 15 d' Abril de 1902.

A mon amich íntim lo jove
escriptor D. Pere Colomer y
Fors, com á penyora d' afecte

A. Ferrer y Codina

REPARTIMENT

ELVIRA.	20 anys	Sra. Jarque.
LLUCIA.	18 »	» Morera.
APRESENTA. (No parla.)		
ERNEST.	28 »	Sr. Goula.
DON PAU.	60 »	» Capdevila
ARTURO	22 »	» Fuentes.
DON ROLANDO	45 »	» Martí.

Director: D HERMENEGILD GOULA.

Epoca actual.

Punt de vista del actor.

Aquesta comedia es propietat de son autor, y sense 'l seu permís ningú la podrà traduhir, representar ni reimprimir.

La Sociedad de Autores Españoles (Ronda de la Universitat, 13, baixos,) es l' encarregada del cobro de propietat literaria.

Queda fet lo dipòsit que marca la Lley.

ACTE ÚNICH

Sala de modest aspecte.—Porta al foro y quatre laterals.—En primer terme dos sillóns y duas cadiras volants.—Una taula de centro ab recado d' escriurer y timbre.

Al aixecarse 'l teló surt de primer terme dreta Arturo disposat per sortir. Al pendrer escena deixa sobretodo y sombrero sobre una cadira.

ESCENA PRIMERA

ARTURO *després* LLUCIA

AR. Picant de mans y cridant. Llucia! Llucia!.. Es graciós que cada día tinga de fer tart per culpa d'aquesta xicotà! Dirigitse al foro. Llucia!

LL. Dintre. Voy!

Baixant del foro y sentantse á taula.

AR. No crech que 's trenqui may cap cama per anar depressa! Per xó, qui en te la culpa soch jo per darli massa llibertat! Alsant més la veu. Encara no? Llucia foro dreta ab servey de café y dos toballons. L' un li dona á n' ell y l' altre 'l posa sobre la taula.

LL. Ave Maria! M' pensava que 's calava foch!

AR. A tú may se 't fa tart! ¿Sabs quin' hora es?

LL. S' aixequés més aviat!

AR. M' vinguessis á despertar.

- LL. De vritat? Deuli un bobó!
 AR. Pegantli un cop de toballó. Burleta!
 LL. Ep! las mans quietas!
 AR. L' diumenge á l' «Englantina.»
 LL. Pero no s' afigurí que balli ab vosté sol.
 AR. Con tal que 'm reservis totas las americanas... «Ay mi mulata!»

Fent un moviment de ball agafant las puntas del toballó.

- LL. 'L dia que 'l seu tío se 'n enterí!..
 AR. Mientras tú no li digas...
 LL. Jo? Ja está ben llest vosté y ell!
 AR. A propósit. L' diumenge també hi será l' Ernest.
 LL. A l' «Englantina?» ¿Que ja ha arribat de viatge?
 AR. Abans d' ahir. Per cert que 'm va dir qu' aquest dematí 'n passaria á buscar; y quan ja no es aquí...
 LL. Aquest sí qu' es un jove de prendas!
 AR. Com jo.
 LL. Tan prudent! Y que no es cap «Don me gustan todas» com la generalitat dels joves...
 AR. Es ab lo que més se sembla á mí. Jo, una dona y un Deu!
 LL. Vosté? Ja m' agradaria conéixerla á n' aquesta dona.
 AR. Mirat al mirall.
 LL. Qué graciós!
 AR. T' ho juro.
 LL. Be, deixis de tonterias. Y es cert que diumenge será á l' «Englantina» el senyoret Ernest?
 AR. Be va dir-m'ho.
 LL. Diguili que li guardo un shótis.

- AR. Cantant; matelx joch qu' abans.
 «Y en el mismo shótis,
 yo me enternecí;
 y al final del shótis
 le dije que sí.»

Li pega altra vegada ab 'l toballó.

- LL. Li repeteixo que las mans quietas!
 AR. De modo que no ha vingut? Quina paraula! D' aixó 'n dius homes formals?
 LL. Pot ser no ha pogut. Aquí no ha vingut més que 'l casca-rabias del que li ha de ser cunyat á vosté.
 AR. D. Rolando? Aixís es morís de barretas!

LL. Com qu'ha vingut molt demati y 'l seu tio no estava llevat, ha dit que tornaria Crech que l'ha d'acompanyar á comprar l'anell per la senyoreta.

AR. Pobre Elvira!

LL. Ja ho pot ben dir! Mirá qu'obligarla á casarse ab aquell dromedari! Oh! y estimant com diu que n'estima á un altre ..

AR. A un altre dromedari?

LL. Vagi á passeig! A un altre jove.

AR. Pero segons ella, aquest jove á qui 's refereix, diu que may li ha dit: *negros tienes los ojos!*

LL. Ja ho sé., Y vosté no li ha pogut arrancar qui es aqueix jove que viatja d'incógnit?

AR. May! Y aixó que tant l'Ernest com jo ho hem procurat.

LL. Jo havia sospitat que no sigués 'l mateix Ernest.

AR. Ca! Y ademés, l'Ernest també está enamorat d'una altra xicota que tampoch vol dir qui es. Bueno... ja estich.

Llucia retira lo de la taula tenint ocupadas las dos mans.
Posantseli al devant ab los brassos estesos.

¡Qué be que 't tindria ara!

LL. Veyam si li tiro la cafetera pel cap!

Se sent trucar fort y repetidament.

AR. ¿Qu' es aixó?

LL. Deu torná á ser el *zulú* de Don Rolando.

AR. No 'l fassis pas entrar. Pórtal al despatx del tio.

Picant més.

LL Anantsen. Aixis li quedessin clavats els dits en el timbre.

Sen va fóro dreta.

ESCENA II

ARTURO *després* ERNEST

AR. Ni que sigués l'amo! Si no fos que tinch por d'algun bolet, ja l'ensenyaria de trucar en casa agena!

Foro dreta Ernest radiant d'alegria y dirigintse á l'Arturo ab 'ls brassos oberts.

ER. Arturo!

AR. Tú? ¡Quin modo de repicar!

ER. Abrássam, noy! abrássam!

AR. Ab molt de gust. ¿Qué t' entornas á viatge?

ER. Qui pensa ara ab viatjes? Si quan sápigas la novetat..

AR. Hi ha novetats?

Posantse 'l sobretodo.

ER. ¿Ahont vas? Asséntat, home, asséntat!

AR. Impossible, noy! Avuy 's reparteixen las papeletas d' exámen y no pueh faltar á l' Universitat.

ER. «Oh, mondo! tú m' apartieni! Tú m' apartieni á me! ¡A me!

AR. No 't coneeh! ¿Qué t' has locat?

ER. D' alegría! de satisfacció! de... home! déixat de papeletas avuy.

No deixantli acabar de posarse 'l sobretodo.

AR. M' agradas!

ER. Sembla mentida lo eapritjosa qu' es la sort! ab quina rapidés fa passar de las plorallas á las riallas; de las riallas...

AR. A las plorallas. Veurás, ja m' ho dirás demá?

Ab ademan d' anarsen.

ER. Detenintlo. ¡Tente bala! Deixa que m' expansioni sobre 'l teu cor juvenil!

Abrassantlo.

AR. Pero quina aranyà t' ha pieat aquest mati?

ER. No ho endevinarias may!

AR. Vaja! ja caieh del burro! Has conseguít passar 'l Rubieón! Ave Cesar! Te felieito!

ER. No 't eomprench.

AR. Lo teu adorat torment eompadeseut al fi...

ER. Calla! desventurat! No 'm senyalis la única taea qu' ennuvola 'l eel de la meva felieitat. Jo estich encara ab l' hermosura á que te refereixes, ab las mateixas eondieions en que 's troba ta germana respecte al felis mortal qu' ha lograt interessarli 'l cor. ¿Qué dich? Pitjor! mil eops pitjor! Ella, al fi no sab que 'l seu idol estiga enamorat de cap més dona, mentras que jo, desgraciat de mi! se que la dona per qui peno va morta d' amors per un altre home. Si l' Elvira arrivés á possehir algun dia... ¿Qué te diré? vint y set ó vint y vuyt mil duros, tenia resolt el problema... Perque ¿quin home 's resisteix á entregar la seva má á una noya rica y hermosa eom ta germana?

AR. Quan no hi hagués pel mitj un Don Rolando que li parés els peus!

ER. És vritat. No hi pensava.

AR. Bonas las gasta 'l mestre perd eixarse soplar la dama! Pero, acabaràs de dirme la causa de la teva inesperada alegria?

ER. Que he tret la rifa! Vaja! ja ho sabs!

AR. De debó? Y quant! quant?

ER. Vint y vuyt mil duros

AR. Ay, aguántam!

Deixantseli caurer als brassos.

ER. Cuidado home!

AR. Vetaqui perque tens aquesta cantitat tan ficsa á la memoria! Vint y vuyt mil duros!

ER. Justos y cabals!

AR. Deuhen ser molts duros?

ER. Calcula...

AR. Pero tú, tan comedit ab els teus gastos, gastarte tants diners ab un bitllet!

ER. T' ho esplicaré. Ja coneixes á n' en Bernat, el meu company de magatsém?

AR. Ja ho crech!

ER. Donchs tens de sapiguer que abans d' emprendre viatge ab els muestraris com de costum, 'm va dir que si li deixava anar á fer las plassas de la India per hont m' havian destinat á mi, 'm regalaria deu duros, encarregantme jo com es natural de fer las d' Andalucia que li tocavan á n' ell. Com que á mi, francament, ja m' agradaria viatjar per la India, sempre que la India fos per aquí á Vallcarca ó á la Montanya pelada, prompte varem quedar entesos; y agafant ell las meas caixas y jo las sevas, varem pendre distints itineraris, embarcantse ell quince dias després d' haver prest jo 'l tren molt satisfet del cambi. Lo dimars passat després d' una odisea que va durar set mesos vaig tornar; y al ferme 'l meu principal la liquidació, 'm va fer entrega dels deu duros que 'n Bernat havia deixat per mi abans d' embarcarse.

AR. Ja vaig comprenent.

ER. Com qu' aquell diner 'm va fer l' efecte d' haberlo trovat al mitj de la plassa de Catalunya, vaig dir-

me: Té!.. à veurer si 'l faig creixer, y entrant en l' administració de Loterias de la Rambla del Centro...

AR. Prou! prou! No digas més!.. Lladre!

ER. De moment no donava pas credit als meus ulls!..

AR. Y 'l dus á sobre 'l bitllet?

ER. Ja ho crech! Lo vols veure?

AR. Si que m' agradará.

Ernest obra una cartera y comensa á buscar 'l bitllet. Arturo mira la cartera.

Qué miro! Que t' ha escrit 'n Bernat?

ER. Ah, si... no pensava dirtho. Desde Bombay. Per cert que m' inclou una flor hermosissima de color vermell que va cullir á las mateixas voradas del Ganges. Ja te l' ensenyaré.

AR. Lo bitllet vuy veure que la flor no m' interessa.

ER. Miratel.

Entregantli.

AR. ¿No mossega pas?

ER. Crech que no.

AR. 2128. Sumat fa tretse.

ER. Mal punt, oy?

AR. Pel chambous com tú. molt bo.

ER. Recullintlo. Dom! dom!

AR. ¿M' hi deixas interessar dos rals?

ER. Ja 'm dirás ahont vols qué t' envihi 'l taló.

AR. Debias neixer vestit. .

ER. Si... de cuiro.

AR. Y qué pensas fer ara?

ER. Primer cobrar.

AR. Ho suposo. Vols que hi vagi jo per tú.

ER. No 't cansis!

AR. Y després de cobrar?

ER. Penso establirme. S' enten, després de gastar-ne algun en divertir-me. Tu m' ajudarás.

AR. Ja ho sabs. Jo sempre estich disposat á sacrificar-me pels amichs.

ER. A ta germana si que li vuy fer un regalo de boda soberbi!

AR. Regalali enagos.

ER. Enagos, per que?

AR. Es el modo perque no se 'n puga utilizar el bárbaro del meu cunyat.

- ER. Veig que li tens carinyo...
- AR. Idólatra! Es tan bo per mi! Ahir perque li vaig pendre un cigarro de paper, 'm va tirá una puntada de peu que sort de fer un quiebro de rodillas á temps, del contrari 'm reventa!
- ER. Jo fa poch que l' he topat pel carrer y ni m' ha tornat el saludo.
- AR. Si es un mal educat!
- ER. Y que si no baixo depressa de l' acera 'm fa caure. Y aixó que jo duya la dreta.
- AR. Amparát de la seva forsa no respecta á ningú Allí á Cuba hasta el general Arolas diu que 'l temia... calcula!
- ER. Oh! es que si que fa por!.. ¡Ab aquéll bigotás!..
- AR. Jo tremolo al veurerl. Y que ma germana haigi d' anar á caure baix la férula d' un home semblant!
- ER. ¡Y no seria possible trovar un medi per evitar que 's consumés el sacrifici; perque jo sé qu' ella no 'l pot veurer.
- AR. Qué 'm dirás! Pero, ca! el tio per un costat está orgullós d' aquesta unió per haver trovat un home de rals, y l' altre que ja 's ven madur y averiat per la campanya de Cuba,.. no 't dich res veyentse casi dueño d' una polla com l' Elvira... ¿Qui s' atreveix á ferli la traveta!
- ER. Es clar. Ja ho veig!
- AR. No te més remey la pobre Elvira qu' apechugar ab ell, del mateix modo que tú apechugarás ab aquets milers de duros quan menos t' ho presumias.
- ER. Lo que tenia més lluny del pensament.
- AR. Sí 't sentias indisposat, ja t' haurás trovat bé de seguida...
- ER. Pues mira... no 'm trobo alló molt bé que diguém!
- AR. Pósat manias are!
- ER. No son manias! Si hasta estich algo enfebrat... toga.
- AR. Si... efectivament. Tens la pell algo seca y ardorosa.
- ER. No 't dich? ..
- AR. Be, rés! Un cop d' ayre.
- ER. No es que crega que siga cosa de cuidado; pero

com qu' ara no 'm vé d' un duro ni de dos, fins m' entran ganas de que 'm vegi un metje.

AR. Ja hi som!

ER. Qué hi perdo? Tindria que veurer que podentme aliviar ab qualsevol pócina en un moment, seguis molestát tres ó quatre dias!

AR. Aixó es cert.

ER. ¿Qué 'n coneixes algùn?

AR. De metje? Ara de prompte. ; calla! Ara recordo qu' aquí, al girar la cantonada, se 'n acaba d' establir un que ha arribat d' Alemanía, qu' es una verdadera eminencia.

ER. M' hi vols acompanyar?

AR. Tinch massa tart. T' acompanyaré fins á la porta y no faré més qu' arribarme fins á l' Universitat y torno. Vés que ja 't trobi aquí y 'm dirás qué t' ha dit 'l galeno.

ER. Magnífich! y avuy dinarém á cá 'n *Justin*.

AR. Aprobado!

ER. Ja comprendrás ab aixó que no estich tan preocupat com te pensas.

AR. Millor Mira com que 'm vé de passada fins l' aniré á encarregar 'l dinar.

ER. Apa! En marxa!

Arturo agafa 'l sombrero.

AR. En marxa!

ER. Ah, tú, d' aixó de la rifa, á n' aquélls, rós!

AR. ¿Tens por de las cargas de caballería?

ER. Calcula si arribava á oídos dels cadetes de la Gascuña!

AR. Naturalment... després que per darte algùn cop de sabre ja hi seré jo.

ER. Camina, camina!

Se'n van foro dreta. Al quedár l' escena sola apareixen segona esquerra Elvira y Don Pau; aquest ab un períod ch que deixa després d' haverse sentat en el silló de l' esquerra. Elvira fá lo propi en una cadira.

ESCENA III

D. PAU, ELVIRA, *després* LLUCIA
y APRENENTA.

EL. Pero tio! Si vosté m' estimés de debó no 'm sacrificaria d' aquest modo!

D. P. Tota observació es inútil! Tinch la paraula empenyada, y ni jo soch home de tornar sobre 'ls meus acorts, ni 'l teu nuvi capás d' admetrer que se jugui ab ell.

EL. Pero, oncle, jo crech qu' abans d' empenyar paraulas ni contraure compromisos, valia la pena de que se 'm consultés.

D. P. Y que entre consultas y vacilacions m' hagués sorprés la mort, que ja no dech tenir lluny, y t' haguessis quedat sola y abandonada en un món plé d' immoralitats y perills! Excelent modo de cumplir la voluntat del meu pobre germá mentras facturava la seva ànima pera l' altie barri.

EL. Sola, no; aquí està 'l meu germá que m' estima molt.

D. P. L' Arturo? Vaya un amparo!

EL. Després... ab 'l meu treball...

D. P. Si... per lo bé que 'l pagan las tendas de Barcelona! En cambi ab Don Rolando tindrás una vida de princesa!

EL. Moltas gracias! Jo á Don Rolando no 'l puch sufrir.

D. P. Ja t' hi anirás acostumant.

EL. May! Además... á vostè li consta que jo estimo á un jove.

D. P. Que no té un quarto. Tú mateixa ho has afirmat mil vegadas.

EL. Si avuy no 'n té, ne pot tenir demà.

D. P. Y després. ¿No dius que may t' ha parlat d' amor?

EL. No, pero jo mentras 'l vegi solter, tinch esperansas.

D. P. Prou!

EL. Capituléu.

D. P. Qué preténs?

EL. Qu' entretinga la meva boda fins que 's easi 'l jove á qui estimo, y easat que siga, faré quan vosté 'm mani.

D. P. També podria no casarse may!

EL. Ficsém un terme. Si tot té arreglo en 'l món.

D. P. Quin terme?

EL. Vint anys.

D. P. Que t' has proposat divertirte ab mí?

EL. Quince.

D. P. Basta de bromas!

EL. Es que no son bromas. Consúltiu ab D. Rolando.

D. P. Jo? Ja me 'n guardaré! Bonich genit té ell per anarli ab aquéts quebrats! Ara quan venia de Cuba, d' una grapada vá tirar 'l pilot á l' aygua perque impensadament 'l vá trepitjar.

EL. Diga que per marit m' ha proporeionat una fiera

D. P. L' tenir génit no vol dir que siga dolent.

EL. Eneara estich dejuna de veurel riure.

D. P. Un marit té de ser sério.

EL. Veig que hi estaré molt divertida, ab ell!

D. P. Bueno, bueno: lo que tens que fer es deixarte de sómnis de color de rosa, y are quan vinga, que ja no pot tardar, per anar á comprar l' anell, mostrárteli ben amable y carinyosa.

EL. Aixó es... finjir. Legalisar la mentida...

D. P. ¿Sabs tot aixó á que obeyeix? ab coneells de l' Arturo y al altre imbécil del seu company... l' Ernest... que t' aixeean de caseos.

EL. Ells?

D. P. Pero jo ho acabaré!

Trucan.

Deu ser ell; 'l teu nuvi.

EL. Aixís 'm retiro.

Aixecantse.

D. P. Aquí desseguida;... s' ha vist la!

EL. Es que tinch d' acabar un brodat que no sé com ja no l' han vingut á busear.

D. P. Ja l' acabarás després.

Llucia foro dreta.

LL. L' procurador que pregunta que s' hi ha de fer á la galería.

D. P. Féslo entrá al meu despatx.

LL. Ja ho he fet.

- D. P. A Elvira. Y tú que tingas present lo que t' he dit!
Se 'n va foro dreta.
- EL. Està bé.
- LL. A Elvira. També venen pels brodats.
- EL. Ah si? (Me 'n alegro). S' haurán d' esperar una mica, que 'ls estich rematant.
Fora dreta una aprenenta ab una gran capsa d' encárrechs
- LL. Senyalantla. Miris.
- EL. A la aprenenta. Fassi 'l favor de seguirme.
Dirigintse foro esquerra.
- LL. Al passar devant d' ella. Qué hi ha hagút repulsa?
- EL. Sense deturarse. Com sempre.
Mutis.

ESCENA IV

LLUCIA *després* ERNEST

- LL. Pobre senyoreta! Yá 's coneix que no té mare! Ab mi fós! Per una cosa per l' istil vaig plantá á una tia y á un cabo de carrabiners que m' hi volian fer casar per forsa!
Ernest foro dreta; molt demudat y ab sombrero á la má.
- ER. ¿S' pot?
- LL. Aquella mossa m' haurá deixat; la porta oberta!
- ER. Molt grave. Ja l' he tancada.
- LL. Ay gracias. ¿Y qué tal Don Ernest? Ya m' ha dit l' Arturo qu' havia arribat de viatge.
- ER. Sí ..
- LL. (Qué serio!)
- ER. Ya 'm farà 'l favor de passarli recado á Don Pau de que 'l tinch de veurer. Diguili qu' es asunto urgent.
- LL. Ara es al despatx ab 'l procurador; y pot ser 'n tindrán per rato.
- ER. No hi fa rés; esperaré.
S' assenta passantse la má pel front molt preocupat.
- LL. Y cóm ha anat 'l viatge.
- ER. Ab sequedat. Bé.
- LL. Y ha arribat bó?
- ER. Sí.
- LL. No se 'n deu pás entornar?
- ER. No.

LL. (Qu' estrany! No sembla 'l mateix.) Ya m' ha dit 'l senyoret Arturo que diumenge tindriam 'l gust de veurel à l' Englantina.

ER. A mí à l' Englantina?

Ab amarg sonris.

LL. Li reservo un shótis... es á dir...

ER. Dispensim, Llúcia, tinch molt pocas ganas d' enrahonar, y com per altra part 'm porta un assunto molt delicat...

LL. Ah! perdoni, (quin mico!)

ER. Sentiria que s' hagués ressentit;... M' vol fer 'l favor de passá recado que soch aquí?

LL. No podria tornar demá?

ER. Ab amargura. Demá! ¿Jo, demá? Demá ja no podré anar enlloch!

LL. Li dich perque com l' amo are també está esperant á D. Rolando, y com qu' ab aquet senyó: «boca abajo todo el mundo!»

ER. Aixó de boca abajo todo el mundo, pot sé era abans!

LL. Abans?

ER. Si .. abans. Ara ja n' hi ha de tan valents... mes valents qu' ell!

LL. Mes valents que D. Rolando?

ER. Vagi y diguili á Don Pan que l' estich esperant y que si ve Don Rolando, qu' aguardi.

LL. Si vol.

EN. Per forsa!

Imperiós.

LL. Be, be; vaig á cumplir l' encárrech

EN. Gracias.

LL. Anantsen foro dreta. Está desconegut! Lo dit: no sembla 'l mateix.)

ESCENA V

ERNEST *després* DON PAU

Aixecantse trasbalsat.

ER. Res! No hi ha mes! Es precis conformarse ab los decrets de la Providencia! ¿No vaig admetrer 'ls seus favors ab alegria al veurer que m' havia tocat la grossa? Donchs ara dech rebre la patacada ab resignació y pendre paciencia. De moment, la vritat, pensava tornar-me boig! L' pols m' anava com un caball! y la suhor 'm regalava per l' esquena com si m' haguessin aplicat una dutxa. Després, poch á poch m' he anat serenant... m' he fet càrrech de la meva situació y m' he dit: A qué desesperarse? Ja está pronunciat 'l fallo y no hi ha apelació. Y tant al fi m' he resignát ab la meva desgracia, que tot xano xano m' he dirigit á la neotáfia del carrer de Pelayo, y m' he triat un bagul, per cert molt maco. Ara li posan las initials; E. F. y C: Ernest Ferrán y Cunill. Oh! y el cas es que del modo que tinch 'l cap, he donat las senyas d' aquí en comptes de las de casa. Després aniré á corretjir l' error. No seria poch 'l susto que s'enduria aquesta bona gent al veure entrá aquell moble! L' únich consol que experimento al mitj de la meva desgracia, es el pensar que l' Elvira, la dona de á qui tant estimo sense ella saberho, vin-

drá á derramá sobre la meya tumba una llágrima, sino d' amor, d' agraument; perque serà á mi á qui deurá la felicitat de tota la seva vida. Y Don Rolando? Poeh pot presumir lo que li vé á sobre! Poria venir ara á ferme saltar de l' aeera, portant jo la dreta! ¡prou d' un eop de puny al mitj de la eara li deixava la tarota com la de Cirano de Bergerac! Y que ja podia venir luego la polieia y fins el diluvio Universal que de tot me riuria!

Passa mentres 's passa la má al pit.

¡Com 'm bat 'l eor! 'S veu ben be que s' acosta 'l meu fi á marxas dobles! Algo pot influirhi l' haver pujat depressa 'ls cent deu grahons que separan aquesta habitació del carrer. Després, aquesta debilitat qu' experimento es també senyal d' una mort próxima perque eneara qu' ab l' alegría de la rifa estigués easi dejú, no n' hi hauria per tant! Lo graeiós es que ara, distret, me 'n anava á entrar al restaurant. ¡Al restaurant! Per qué? Hauria sigut lo mateix que comprar una entrada pels toros sabent del eert que s' havia de suspendre la eorida. En mal hora 's va anar á reeordar de mi aquell imbécil de 'n Bernat! Pero ell tampoch debia fer festa. Fort!

Remor de veus.

Sento veus. Si... es 'l procurador que 's despedeix. Preparémnos per donar la batalla! Ara ray! ¡Qué vol dir 'n Prim ni el Cid Campeador! ..

Cambiant de tó.

Tot me sembla un sómnit! Sómnit! ¡Ja m' ho dirán de missas!

Don Pau foro dreta.

Ja 'l tenim aquí.

D. P. Ah! es vosté? (Si sé, no surto!)

ER. A la euenta.

D. P. ¿Qué se li ofereix?

ER. Fássim 'l favor de pendre asiento.

Sentantse ell.

D. P. Li adverteixo que no pueh entretenirme massa.

ER. Jo menos que vosté.

D. P. Donchs ja pot comensar.

Sentantse.

ER. Pues, senyor... he vingut per suplicarli y si no basta, per exigirli ..

D. P. Qué!

ER. Sí, exigirli, que desisteixi de seguir obligant á la seva nevoda á que 's casi ab el zulú de Don Rolando á qui no estima ni ha d' estimar may!

D. P. Vagissen á passeig!

Volentse alsar: l' Ernest 'l fa torná á sentar.

ER. Fassim 'l favor de sentarse!

D. P. Pero ¿que s' ha tornat boig?

ER. Segni, home!

D. P. ¿Qui es vosté per venirme ab exigencias d' aquesta naturalesa?

ER. Jo? Un home que tant se n' hi eudonan tres com tres dotsenas, que no li tem ni á trenta ametralladoras, y qu' ha entrat aquí resolt á impedir que 's cometi una injusticia!

D. P. Ha acabat?

ER. De moment.

D. P. Pnes ja pot agaçar la porta y anarsen per hout ha vingut si no vol que li diga d' altra manera.

Volentse aixecar; l' Ernest 'l torna á té seurer.

ER. Segui, home!

D. P. Vosté lo qu' ha fet ha sigut introduhir 'l cisma á n' aquesta casa ajudat del meu nevot; y si no 's retira incontinenti, envió á buscar l' arcalde de barri!

Igual joch.

ER. M' rich de tots 'ls arcaldes y de tots 'ls barris haguets y per haver! Y no 'ns desviém de la cuestió! Limitis á contestarme si s' avé á lo que li demano.

D. P. May! «¡Háse visto!»

Igual joch.

ER. Miris qu' he vingut disposat á tot! Si es precis, hasta á matarlo!

D. P. Matar á qui?

ER. A vosté

D. P. A mi? Aixó ja es massa desvergonyiment!

ER. No anyadeixi 'ls insults á la seva negativa; per que 'l mato! Li juro que 'l mato!

D. P. Vosté no pensa que 'l poden enviá á un presiri!

ER. Y qué tinch de pensar! Jo 'm rich de tots 'ls presiris com dels arcaldes y de tot! Conqué resolguis

aviat que ja li he dit que porto més pressa que vosté. ¡No titubeixi! créguim!

D. P. Es á dir, que per complaurel á vosté, tinch de retxassar un partit brillant qu' assegura 'l porvenir de la meva nevoda? ¿qué tinch de permétre que 's quedi per vestir Sants?

ER. La seva nevoda 's casará; pero será ab 'l jove á qui ella estima.

D. P. Just! que no te cinch céntims! Vaja, home!

ER. Per rés necessita 'l Elvira 'ls diners de ningú. Elvira será rica abans de lo que vosté 's pensa.

D. P. Que 's vol divertir?

ER. Dintre d' un' hora podrá disposar de vint y vuyt mil duros.

D. P. Vosté somia ó ha esmorsat fort!

ER. No m' apuri més la paciència!

D. P. Vosté no me la apuri á mi.

ER. ¿Dupta de la meva paraula?

D. P. Pero...

ER. Consultant el rellotje. ¡Las once! Y encara haig de tornar á la Neotafia y entrá á San Francisco á encarregar els funerals..!

D. P. La Neotafia? Uns funerals? Per qui?

ER. Per mi home, per mi!

D. P. (Aquest xicot s' ha locat!)

Mirantlo ab recel.

ER. No 'm miri aixis... qu' estich tan «cuerto» com vosté; per més que no 'm faltin motius per tot lo contrari!

D. P. Veurá, diguim.

ER. No dich rés. Si 'm sobra temps ja l' enteraré de tot; ara 'l necessito per lo més urgent.

D. P. Pero, aquest diner que vosté diu, qui li dará á la noya? El pare Sant?

ER. Jo li daré; ¿veu aquest bitllet? Easenyantli. ha sortit premiat ab vint y vuyt mil duros, y com soch orfen, puch disposar de lo meu sens perjudici de tercer.

D. P. (Y es vritat!) Be, pero, escolti, escolti... encara que volgués complaurel, ¿cóm li dono las dimisorias á Don Rolando sense que 'm tiri pel balcó? Es coneix que no sab qui es el meu futur gendrel

ER. Ja ho sé: un salvatge! Pero, si vol, jo m'encarrego de deshauciarlo. No diu qu' está á punt d' arribar?

D. P. Qu' estranyo eom ja no es aquí. Aixó si, li previneh que potser no menji més pá!

ER. ¿Qui éll?

D. P. No! vosté!

ER. Aixó corre del meu compte.

D. P. Miris qu' es un bárbaro!

ER. També me 'n rich jo dels bárbaros.

D. P. (Aquest home 's riu de tot!) Bueno, bueno! Vosté s' arreglará! Pero li adverteixo que jo no faig un pas sense que vosté no 'm presenti una renuneia ab tota forma firmada d' ell.

ER. Corrent; y ja que veig sobre aquesta taula reeadó d' escriure, l' estendré perque no tinga que fer més que firmarla.

Se posa á escriurer.

D. P. Com vosté vulga. (Ara eompreneh lo de la neotafia y els funerals. Es que 'l xicot ja preveu lo seu desastrós fi)

ER. Tornant á mirar el rellotje. (Con tal que tinga temps per tot!)

Timbre.

D. P. Ell deu ser.

ER. Millor! Aixís guanyarém horas. Vosté ara retiris, y no torni fins que jo 'l eridi.

D. P. Corrent.

ER. Si, en tant, necessito res, ja ho demanaré.

D. P. Anantsen primer terme esquerra. (Socorro demanarás tú y á no tardar gayre.)

ESCENA VI

ERNEST, *després* DON ROLANDO, y LLUCIA.

ER. Ara veurém si es tan fiero «el leon eomo lo pintan.» Ara ray! No n' estieh poch de seré! ¿Qué pot succehir? Viurer una hora menos? tan se m' endona!

Don Rolando foro dreta, va ab levita y un botó en el trau.

RO. Cridant. Eh! Don Pau! Don Pau!.. Qu' ha vist á Don Pau?

- ER. No cridi, home no cridi! que no som al carrer!
- RO. Qué? Sorprès.
- ER. Que no escandalitsi d' aquest modo! Es veu que no 'n te gayres de principis!
- RO. Llamp del cel!
- ER. Abans de veurers ab Don Pau es precis que tinga una conferència ab mi.
- RO. Si vuy!
- Fentli cara y ab crit fort.
- ER. A la forsa!
- Cridant més y acostantli la cara.
- RO. Llamps!
- ER. Centellas! dich jo!
- Cridant més.
- RO. Dòngui las gracias á que 'm troba de bon humor...
- ER. Donchs jo 'l tinch de *perros*!
- RO. Atrexit está el macaco!..
- Ab despreci.
- ER. Si 'm torna á dir macaco li estrello aquest tinter per la cara.
- Ab ademan de tirarli.
- RO. Eh! *cuidadito*!
- Reculant.
- ER. Repeteixi la paraula!
- RO. Si no fos porque no vuy moure escándol...
- ER. Si no fa altra cosa desde que ha arriuat que moure escándol.
- RO. Acabém! ¿Qué vol?
- ER. Aixís; ab bon ordre y compostura; com fan las personas decents.
- RO. Bé, digui.
- ER. Que 'm firmi aquesta renuncia desseguida.
- Dantli.
- RO. ¿Qu' es aixó?
- ER. Llegeixi.
- RO. Que jo renuncihi!... Vágissen com mil legiõns de diables!
- Llentsantlo.
- ER. ¿Que no firmará?
- RO. May!
- ER. Es á dir, que 'm vol obligar á que empleyi altra classe d' arguments?
- RO. Pero, ¿ab qui s' ha figurat qu' está parlant?

- ER. Ni ho sé ni vuy saberho!
 RO. Sábiga que he fet las dos companyas de Cuba!
 ER. Bueno. ¿Y á mí qué?
 RO. Y la de Filipinas!
 ER. M' té sense cuidado encara qu' hagués estat á la^s guerras de Flandes y á la batalla de Pavia!
 RO. No 'm fassí pujá la mosca al nás!
 ER. Jo ja li tinch. O firma, ó are mateix vé á bátres ab mi. Au! au!
 RO. Ya ha pensat que soch jo 'l provocat y que dech triar las armas?
 ER. Trihi las que vulga: espasa, pistola, canó Amstronch, ametralladora!
 RO. (Dimoni!) Es á dir qu' está resólt?
 ER. De tota resolució! Vaja! qué espera?
 RO. Escolti.
 ER. No escolto rés.

Lucia foro dreta alarmada.

- LL. Don Ernesto...
 ER. De mal humor. Qué hi ha?
 LL. Qu' han vingut dos mossos de la Neotafia que por tan una caixa de morts.
 RO. (Qué!)

Alarmat y reculant.

- ER. Que l' entrin. (Lo que 'm temia).
 Se 'n va Lucia alarmada.
 Per última vegada! qué resólt?

Resolút.

RO. Calma, home, calma!

ER. Firma ó nó?

RO. Firmaré.

Recullint 'l paper y firmantlo.

ER. Gracias á Deu!

RO. Firmo porque veig que la xicota es una mica massa jove per mi. Per xó!

ER. Es clar home! Si podía serli avi; y després ab aquesta cara... què no s' ha vist?

RO. Que bromista! ¿Li está bé aixís?

Danli 'l paper.

ER. Conforme. Ara se 'n vá y no s' acosti ni á una lle-gua d' aquesta casa.

RO. No tinga por. Sempre á las sevas ordrens...

Volent encaixar.

ER. Vaji; vaji; no s' entretenga.

RO. Se'n va foro dreta. (Redeu! ja m' havia fet fer la caixa!)

ESCENA VII

ERNESTO, *després* DON PAU y ELVIRA

ER. Bueno; sortimne! Ara Don Pau.

Toca 'l timbre.

D. P. (Veig qu' encara es viu.)

ER. Aquí té 'l document.

D. P. Ab estranyesa. Firmat?

ER. Vegi.

D. P. (Lo que veig son visións!)

ER. Está en regla?

D. P. Perfectament.

ER. Ara que vinga l' Elvira.

En aquest moment crusa de esquerra á dreta l' aprenenta y darrera Elvira qu' entra en escena.

D. P. Mirissela.

EL. Ah! vosté?

ER. Què tal, Elvira?

EL. Molt bé.

D. P. Ara 't venia á cridar.

EL. Qué volia?

D. P. Diguili.

A Ernesto.

ER. Acabo de fé un pás que 'm sembla que mereixerá la seva aprobació. Y es l' haverla lliurada del bárbaro que 'l seu tio, ab tota la bona intenció, li habia destinat per company de la seva vida.

EL. De debó?

D. P. Si, Elvira; ja has lograt lo que volias. Don Rolando acaba de sortir per sempre d' aquesta casa.

EL. Abrassantlo. Ay tio de la meva ánima!

D. P. Oh! l' Ernesto ho ha fet tot.

EL. Si?...

ER. Y á vosté Don Pau li faig entrega d' aquest bitllet perque ab 'l seu import puga l' Elvira realisar 'ls seus ideals casantse ab 'l jove á qui estima, 'l qual segóms m' ha dit ella mil vegadas no te més

defecte que no posschir bens de fortuna de cap mena.

EL. Que jo?...

D. P. Ja ho veus; l' Ernest desitja la teva felicitat... Té.
Dantli 'l billet qu' ella no pren.

EL. Avergonyida. Oh!.. es que jo...

D. P. Qué vols dir?

EL. Que no puch. . que no dech acceptar aquest obsequi per...

D. P. (Veyám si are 'ns quedarem sense novio y sense cuartos!)

ER. Per qué? Jo li suplico...

D. P. Y sí dona!

ER. Vamos... que no m' atreveixo!

D. P. No li fassis aquest desaire.

EL. Es que 'l jove á qui jo estimo ..

D. P. Acabarás?

EL. No gosant á dirho. Es... vosté.

D. P. Qué!

ER. Yo?

Al colmo de la sorpresa.

EL. Jo li suplico que 'm perdoni aquest atreviment, pero l' exigia la situació difícil en que vosté ab el seu bon desitj m' havia colocat.

D. P. Qué vol dir? Millor.

ER. ¡S' ha vist més desgracia!

D. P. Desgracia porque l' estima?

ER. No n' hi havia prou ab tenir que morir quan 'm sonreya la fortuna, era precis que torturés la meva agonia 'l saber qu' anava á perdre un amor que tant ambicionava!

EL. Vosté morir?

D. P. (Ara si que no ho entench.)

ER. Sí, Elvira; sí; encara que 'ls sembli estrany, horrorítsinse: Estich condemnat á mort!

EL. Jesús!

D. P. Condemnat á mort? (Ara si que queda explicat lo de la Neotafia! Pero qué haurá fet aquest xicot?)

ER. Estich envenenat!

EL. Qué diu!

D. P. Envenenat! Y per qué no vá á veure un metje? Pot ser encara hi hagi temps...

EL. Si...

ER. Es lo primer que he fet. Desd' ahir que 'm sentia mala't, y per més que no li donava importancia, he volgut que 'm veyés un metje. He arriuat alli, y encare no m' ha prés 'l pols, quan ab el semblant livit, m' ha preguntat qu' es lo que habia menjat, begut ú olorát en las últimas vint y quatre hòras. Res de particular, li he respost; quan de prompte m' he recordat qu' ahir demati habia rebut una carta d' un company qu' está viatjant per la India, en la que m' inclouhía una hermosa flor arrancada de las boradas del Ganges, la que m' he tret de la cartera hont casualment la portava. Lo mateix ha sigut mostrarli la flor malehida, quan donant un salt en detrás y sortintli 'ls ulls de las órbitas ha exclamat: ¡La piramidénsis-Indica! la flor de sanch! ¿A quin' hora ha obert aquesta carta? m' ha preguntat.—Serian las onze d' ahir demati. — Donchs posi 'l seus asuntos en ordre perque avuy á la mateixa hora deixarà d' existir.

D. P. Dimoni!

EL. Jesús!

D. P. Y no ha consultat á cap més metje?

ER. Fora inútil. Van Humber es l' eminencia mèdica que gosa de més reputació á Europa, y lo seu diagnóstich es infalible!

D. P. Van Humber? Un metje alemán qu' acaba d' establirse al tombar la primera cantonada?

ER. L' mateix.

Don Pau prorromp en una gran riallada deixantse caure en un silló.

EL. Tío!

ER. Bé, de qué riu? ¿Aixó 'l fa riure?

D. P. No tinch de riure, san cristiá! Vagi, vagi, torni á la neotáfia y veji si dant alguna cosa 's tornan á fer càrrech del bagul.

EL. Del bagúl?

ER. D, Pau, per Deu! parli clar!

D. P. Obrint 'l diari. Escolti... escolta també tú, noya.

Llegint.

«Mañana es el día destinado para conducir al ma-

nicomio de San Baudilio al célebre doctor alemán Van Humber»...

EL. Cóm?

Ab ansia.

ER. Qué

Idem.

D. P. «Fugado del asilo de alienados de Berlín. Dicho sugeto ha dado en la mania de creer que están envenenados todos cuantos enfermos se le acercan para consultarle.

EL. De vritat?

Anhelosa.

ER. De debó ho diu?

Idem.

D. P. Miréu!

Entregantlóshi 'l periódich que devoran ab 'ls ulls. Treyentse 'l rellotje. Además, 'l plasso fatál ja fá rato qu' ha expirat Son las once y treinta.

ER. Elvira!

EL. Ernesto!

Agafantse de mans y ab trasports de joya.

ESCENA ÚLTIMA

Mateixos. ARTURO

AR. Qué? Qu' es aixó?

ER. Que vols que siga? que 'm caso ab ta germana.

AR. Tú? y Don Rolando?

D. P. Es mort!

ER. Qué no has vist la caixa en 'l recibidor?

En tó de broma.

AR. Deixat de bromas.

ER. Bé, ja t' ho explicarém á 'ls postres.

AR. Oy qu' are vinch d' encarregar el dinar?

ER. Per quànts?

AR. Per dos.

ER. Vés y rectifica l' encárrech.

D. P. Serém quatre.

ER. Dich... si ningú d' aquestos senyors vol ser de la colla.

D. P. Preguntilsho.

ER.

Al públich

Si es qu' algú vulga veni
pot fer cap á can *Justin*;
y que no 's mogui d' allí
que tot seguit hi anirém.

Obras catalanas y bilingües

— DE —

A. Ferrer y Codina

Las reliquias d' una mare.	Drama	3	actes
Un gefe de la coronela.	»	3	»
Lo gat de mar.	»	4	»
Lo pajés de l' ampurda.	»	3	»
La casa payral. (1)	»	3	»
Un Manresá del any vuyt	»	3	»
Lo punyal d' or.	»	3	»
Dramas de saló.	»	3	»
Matrimonis fi de sigle.	»	3	»
Otger.	Tragedia	3	»
Magdalena.	Id. Sacra	7	»
Africa.	Comedia	3	»
Tenorios.	»	3	»
La Suripanta.	»	3	»
Toreros d' hivern.	»	3	»
Un home de sort.	»	3	»
Lo riurer va á estonas.	»	1	»
La perla de Badalona.	»	1	»
Aucells d' América.	»	1	»
Pero.	»	1	»
Remeys per fora.	»	1	»
Pare y Padrí.	»	1	»
Un cop de telas.	»	1	»
Aucells de paper.	»	1	»
Castor y Polux.	»	1	»
Palos y á casa.	»	1	»
Las Carolinas.	»	1	»
Los dos barbers.	»	1	»
A la prevenció.	»	1	»
La tornada de Mr. Arban.	»	1	»
Nit de aygua.	»	1	»
Los heroes de la manigua.	»	1	»
Villa Enriqueta.	»	1	»

(1) Colaboración con Silvestre Mulet.

Marits per partida doble.	»	1	»
Messalina.	»	1	»
Lo Repartidor.	»	1	»
Un concert de bofetadas.	»	1	»
La tornada de 'n Garrofa.	»	1	»
Un condemnat á mort!.	»	1	»
Armas y lletras.	»	1	»
Gallina vella fa b6n caldo.	»	1	»
Un s6ci que 's pert de vista.	»	1	»
Cataláns á Orient.	Sarsuela	2	»
La cojida del Cartujano.	(2) »	2	»
Lo suplici de Tántalo.	(3) »	2	»
Un debut.	(4) »	2	»
Lluch Llach.	(5) »	2	»
Un senyor sol á tot estar.	(6) »	1	»
Celos d' un rey.	»	1	»
L' Etoile de París.	(7) »	1	»
Barbers de Sal6.	(8) »	1	»

CASTELLANAS

La Salamandra.	Drama	3	actos
Felipe Jáuregui.	(9) »	3	»
Un caudillo de la cruz.	(10) »	3	»
Ellos y Ellas.	(11) Comedia	3	»
Recuerdo Eterno.	»	1	»
El suicidio de un sombrero.	»	1	»
Armas y Le'ras.	»	1	»
Un condenado á muerte.	»	1	»
El suplicio de Tántalo.	(12) Zarzuela	2	»

-
- (2) Música del Maestro Cotó, (Alberto.)
(3) » » » Manen, (Joan.)
(4) » » » Fando, (Urbano.)
(5) » » » Lecoeh, (Charles.)
(6) » » » Vives, (Amadeo.)
(7) » » » Bosch, (Eusebio.)
(8) » » » Salvat, (Francisco.)
(9) Colaboración con Francisco Giraldos.
(10) » » Marcos Zapata.
(11) » » Marcial Morano.
(12) Música de Manen, (Joan)

